

ՏԱՍՆԵՐՈՐԻ ՏԱՐԻ

ՄԵՆԿ

Տարեկան գինը 10 ռուբլ. կես տարեկան 6 ռուբլ.
Առանձին համարները 5 կոպեկով:
Թիֆլիսում գրվում են միայնակ անդրադրանքները:
Անտարազգային թղթերում են ուղարկել:
Тифлис. Редакция «Менк»

Կրթությանը բաց է առաջատան 10—2 ժամ
(բացի կիրակի և տոն օրերից):
Յուշադրարժիվ ընդունվում է ամեն լիզուով:
Յուշադրարժիվները համար գնարժեքով են
խրատվում ըստ 2 կոպեկի:

ԲՈՎԱՆԴԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆ

Թիֆլիսի անձային գրութիւնը.— Ներքին
ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ. Նախակ Ս. Պետրոսեւոյից. Նա-
նակ Բազաբեց. Ներքին Լուսին.— ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵ-
ՍՈՒԹՅՈՒՆ. Խաչատուր Թիւրքիւ. Արտաքին Լու-
սին.— ԻԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ.— ՀՆՈՒՎԻՐՆԵՐ.— ՊԱՅ-
ՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ.— ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Դա-
ւթ ԲԵԿ

ԹԻՖԼԻՍԻ ՏԵՆԴԱՅԻՆ ԴՐՈՒ- ԹԻՒՆԸ

Ինչպէս շատ անգամ ասել ենք,
Թիֆլիսիցիներին միայն այն հար-
ցերն են հետաքրքրում, որոնց
մէջ անձնական շահ, նիւթական
օգուտ կայ: Թիֆլիսիցիներ, որին
ուրիշ բարոյական կամ մտաւոր
խնդիր չէ հետաքրքրում, մեծ
յուզմունքի մէջ, կատարեալ տեն-
դային գրութեան մէջ է լինում,
երբ, օրինակ, բացվում է մի շաղ
տեղ, մի պաշտօն լաւ ուսմանով:
Այդ լինում է քաղաքագլխի,
ուսարաւայի անդամների, կամ
բանկերի գիրեկտորների ընտրու-
թիւնների ժամանակ....

Այս րուպէիս, օրինակ, Թիֆ-
լիսի ամբողջ ինտելիգենցիան յուզ-
ված է, սարսափելի տենդային
գրութեան մէջ է, որովհետեւ
չուտով լինելու են մեր քաղաքի
«Բոխազարձ կրեդիտի» բանկի գի-
րեկտորի ընտրութիւնները: Ամեն
մի գրիլնգրաւոր,— ինչ մասնագի-
տութեան և պատկանէր նա, զա-
մի և նոյն է,— աշխատում է ի-

րան ընտրել տալ այդ պաշտօնի
վրա, իւրաքանչիւրը իր ծանօթ-
ներին և ազգականներին է գի-
մում և նրանց միջոցով իր հա-
մար ահապին ազիտացիա ա-
նում, որպէս զի ընտրվի այդ
պաշտօնի վրա: Այս ահա քանի
մի օր է խօսակցութիւնը Թիֆ-
լիսում միայն զրա վրա է, թէ
ո՞վ կը լինի այն բաղաւորը, որ
կը ստանայ 3000 ռուբլիանոց
շաղ տեղը Վիրակոսեանը, Մար-
տիրոսեանը, թէ Պետրոսեանը....

Այս նշանաւորն այն է, որ կան-
գիղատների վրա խօսելով, հա-
սարակութիւնը ի նկատի չէ ա-
նում սրա կամ նրա այս և այն
արժանաւորութիւնը յիշեալ պաշ-
տօնը վարելու համար, այլ խօ-
սում է միմիայն այն բանի վրա,
թէ կանգիղատներից ո՞րին աւելի
նպաստում են հանգամանքները,
ո՞վ աւելի ազդութիւն և հաւա-
նականութիւն կունենայ ընտրվի
բանկի գիրեկտոր....

Խօսելու ժամանակ չեն ասում
«Վիրակոսեանը աւելի յարմարու-
թիւն ունի ընտրվել բանկի գի-
րեկտոր, որովհետեւ ուսումնասիրել
է Ֆինանսական գիտութիւնը,
կամ ազնիւ մարդ է»,— ոչ, Թիֆ-
լիսիցիների գաղափարները բոլ-
րովին այլ է: «Վիրակոսեանը ա-
ւելի հասանականութիւն ունի
ընտրվել, քան թէ Մարտիրոսե-
անը, ասում է Թիֆլիսիցիները խորհր-
այն և այլ կերպով կեն պատում անցքը, մի
քանիսը ասում են, թէ նա ինչն իրան զեւր
զցնց, միանքը ասում են, թէ անպատշաճ
նից ընկաւ: Այսպէս, որ նրա մաս կը գործի-
տութիւնը պատանելու բազմում, պատում էր,
թէ օրինակ մտնեցաւ գեւորներին, նայում էր ջրի
վրա, յանկարծ գեւորներ այն մասը, որի վրա
կանգնած էր նա, փուլ եկաւ, և նա զբարեցու-
ցեալ մէջ: Այդ տեղը բաւական բարձր էր ջրի
մակերեսից, երևում էր, որ տակից ջրով ողող-
ված էր: Նա աւելացնում էր, թէ ինչն էլ ան-
պատճառ մի և նոյն գործախառնութեանը կը հան-
դիպէր, եթէ ուղիղ թամարի մաս կանգնած լի-
նէր:

Այսպէս պատմութիւնը ամենից նշան էր և
աւելի հասանական, մասնաւոր, որ պատմելի Վա-
սիլը հաստատում էր մի և նոյնը: Նա թաղան-
լով նպատակը, որ բերեց իրան օրինակների
խումբի մաս, մնացած պատմութեանը այս մեծ
էր ապիւս. թէ ինքը թիֆլիսի մէջ որոնում էր մի
ոչխար, որ այնտեղ կորէր էր, յանկարծ նրա ա-
կանջին հասաւ օրինակների արձակած նիւն ու
աղաղակը, փաղեց զկայի այն կողմը, տեսնելով
թամարի գետը ընկնելը, խելոյն նետվեցաւ ջրի
մէջ, նրան բռնեց ուղիղ այն ժամանակ, երբ
տակաւին ջրի տակը չէր խորատուզված և կար-
գացաւ երկար պահել մակերեսով վրա: Այս եթէ
չը յաջողեց խելոյն զուրս հանել, պատճառն
այն էր, որ գետի այն տեղումը հասնալը սա-
տիկ արժեք էր:

Ինքը թամարը, երբ մի քանի օրից յետոյ բո-
լորովին ուշիկեցաւ, ուրիշ չէր յիշում, ուրիշ
պատմել չէր կարողանում, թէ ինչպէս պատանեց
իր նա փտանցը: Նա բախտաւոր էր համարում
իրան նրանով միայն, որ ազատեցաւ Վասիլի
մեծքով, և այն օրից իր անը համարում էր նրա
անպակասութիւնը, և այն օրից պատանին բոլ-
րովին պաշտելի զարեւաւ նրան:

Մեծ պարտն էր նրա օրինակին թամարին պա-
տանած գործախառնութեան առաջին օրը, միանգա-
մայն զբաղված լինելով իրանց նրանցով, բոլ-
րովին մտաւցել էին նրա ապաւին: Արկարդ Ե-
րը, թէ նրանցը զեւ ևս իրան չաւ չէր զգում,
մեծ պարտն էր զրանիկներին մէկին ուղարկեց
կանչելու Վասիլին: Նրան զտան ուղարկելի նո-
տի մաս, իր հովուական հազուադէպ: Այս յայտ-
նեցին, թէ մեծ պարտն կանչում է, պիտի վար-
ձարէ նրան, այդ միջոցին բարեխիտ Միկն,
ուրախութեան արտասուքը աչքերում, գրկից
պատանուն, տեսնով:

— Ի՛նչ, նիւս գնա, Աստուած բարի անուարար
տայ, ևս քեզ միշտ ասում էի, որ վերջը թաւաղ
կը զտանաս, տեսնո՞ր, կատարվեցաւ իմ խոսքը:
Այդ խօսքերը այն աստիճան անկեղծ, որտա-
լարժ էին, որ պատանին նայելու չը կարողացաւ
զուրկ իր արտասուքը, և համարելով իր բարե-
կամի մեծքը, ասաց:

— Այս աւելի ուրախ կը լինի, սիրելի Միկն,
եթէ ինձ թողնէին միշտ քեզ մեծ մնալ, միշտ
քեզ նա լինել այդ լեռների մէջ:

Հովուարարը նրան անուարարի գրեց, բաւա-
կան նուանաւով իր նախից: Այս բանովում
էին, զարեւալ գրկից պատանուն, տեսնով:

— Տես, Վասիլ, չը մտանաս Միկն:

զաւոր կերպով, որովհետեւ առա-
ջինը զիմել է արդէն այս ինչ
հաստատորին և սա խոստացել է
նրան իր հովանաւորութիւնը բան-
կի ընդհանուր ժողովի քուէար-
կութեան ժամանակ:»

Ահա Թիֆլիսցու գաղափար-
ութեան ձեւը, ահա այն այրվող,
օրական, կենսական հարցերը, ա-
հա այն մտաւոր և բարոյական
ձգտումները, որոնք զբաղեցնում
են Թիֆլիսցուն, այդ անշունչ
էակին շունչ և կենդանութիւն
են տալիս:

Թիֆլիսցին զարթնում է իր
մշտական անտարբերութենից, իր
խոր քնից, նրա կիրքը շարժվում
է, նա յուզված, զրգուզած, տեն-
դային գրութեան մէջ է լինում
ոչ թէ երբ որ հասարակութեան
կամ մարդկութեան մէջ մի բարձր,
բարոյական, իդէալական միտք է
յայտնվում,— այլ երբ որ հարց է
լինում տարեկան երեք, չորս հա-
զար ռուբլ ուսման մասին:

Գ. Ա.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱՄԱԿ Ս. ՊԵՏՐՈՍԵՎՈՐՅԱՆ

Մարտի 6-ին

Հեռագիրը ձեզ արդէն հարգելի է այն արեւ-
բայի համար, որից ամբողջ Ռուսաստանը ըն-
կաւ սուգի մէջ: Դիտել, նեւազանել, ծանրու-
թեթեւ անել տեսած ու լսածները այժմ, այս
րուպէիս, անկարելի է զեւ ևս մարդու սրտի

պատմել չէր կարողանում, թէ ինչպէս պատանեց
իր նա փտանցը: Նա բախտաւոր էր համարում
իրան նրանով միայն, որ ազատեցաւ Վասիլի
մեծքով, և այն օրից իր անը համարում էր նրա
անպակասութիւնը, և այն օրից պատանին բոլ-
րովին պաշտելի զարեւաւ նրան:

Մեծ պարտն էր նրա օրինակին թամարին պա-
տանած գործախառնութեան առաջին օրը, միանգա-
մայն զբաղված լինելով իրանց նրանցով, բոլ-
րովին մտաւցել էին նրա ապաւին: Արկարդ Ե-
րը, թէ նրանցը զեւ ևս իրան չաւ չէր զգում,
մեծ պարտն էր զրանիկներին մէկին ուղարկեց
կանչելու Վասիլին: Նրան զտան ուղարկելի նո-
տի մաս, իր հովուական հազուադէպ: Այս յայտ-
նեցին, թէ մեծ պարտն կանչում է, պիտի վար-
ձարէ նրան, այդ միջոցին բարեխիտ Միկն,
ուրախութեան արտասուքը աչքերում, գրկից
պատանուն, տեսնով:

— Ի՛նչ, նիւս գնա, Աստուած բարի անուարար
տայ, ևս քեզ միշտ ասում էի, որ վերջը թաւաղ
կը զտանաս, տեսնո՞ր, կատարվեցաւ իմ խոսքը:
Այդ խօսքերը այն աստիճան անկեղծ, որտա-
լարժ էին, որ պատանին նայելու չը կարողացաւ
զուրկ իր արտասուքը, և համարելով իր բարե-
կամի մեծքը, ասաց:

— Այս աւելի ուրախ կը լինի, սիրելի Միկն,
եթէ ինձ թողնէին միշտ քեզ մեծ մնալ, միշտ
քեզ նա լինել այդ լեռների մէջ:

Հովուարարը նրան անուարարի գրեց, բաւա-
կան նուանաւով իր նախից: Այս բանովում
էին, զարեւալ գրկից պատանուն, տեսնով:

— Տես, Վասիլ, չը մտանաս Միկն:

զրգուզած գրութիւնը տեղ չէ տալիս մարին,—
նա բախտաւոր է միայն զարեւալների զգաց-
մանքով: Եթէ մի առ մի գրելու լինեմ, միայն
ինձ պատանած, պետք է զգցնեմ ինչո՞ւ պե-
տանութեան արտայայտութիւնները, պիտի այն
ժամանակ նկարագրեմ վշտայի ու տխուր տեսա-
րաններ, որոնք մին միւսի ետեւից, ինչպէս մի
կաշի յոտիկով, խառնի խառն անցնում են
աչքիս առաջ: Ա՛յ ի՞նչ զարեւալ մեր ուղա-
րութիւնը.... Իրականից արբաւելից մեծքը սե և
տխուր երես բացեց Ռուսաստանի պատմութեան
մէջ, տպանելով նրա Ազատից քաղաքները:

Այս փոզուցով էլ որ վերագտանաւ լինելու մա-
նէկից, մարտի 1-ին, քաղաքի կենտրոնի պա-
տաստած էին հրէշաւոր փտանցներ, անցնալ
որը Մաշայա՝ Ազոփայա փոզուցում տարեկանու-
թիւնը բաց արեց տարեկանայ գեւորները,
անցկացրած պանդի խանութից, երկու պուզ
զինամթիւով մէջը: Այս փոզուցով էր անցնում
միշտ կայսրը մանկ գնաւուց, եթէ կրակ ընկնէր
այս զինամթիւը, տեսնի չըջակուցում ոչ մի տան
քարը քարի վրա չը պիտի մնար:

Այն նայեալ գործիքը, որից ընկաւ քաղա-
քը, մինչև այժմ յայտնի չէր պիտի արեւելեկա-
կան գիտութեան մէջ: Մերեւան թիֆլիսցու
արկղիկ է, ինչը ու նիւզ թիֆլիսի երկայնու-
թիւններով կողմերում Այս արկղիկի երկու զա-
նազան, բայց մի և նոյն ժամանակ զկայի մի-
մանց ուղղակեան հարթութիւնում տեղակա-
ն են երկու պղնձ զաններ: Այս զանները մէջ
անած է ընթրեւեանաւ աղ ու անտիմոն, բացի
սրանից կան սրանց մէջ ևս տարակազմութիւն
ծծերութիւնով մէջը: Այս տարակազմ խոզովակե-
րի վրա խոզորած են ծանր գուններ: Թիֆ-
լիսի արկղիկի մի անկիւնում կայսրած է մի փոք-
րիկ տանիկ (камера) լի գոտացող անցկելով
(гребень) ու նորոգվեցին: Ամբողջ
թիֆլիսցու արկղիկը լցրած է զինամթիւով: Գոր-
ծութիւնը այսպէս է՝ երբ վաղը զցեք այդ
արկղիկը, երկու տարակազմ զաններից մէկը
անպատճառ պիտի կտորվի, ծծերութիւն խառն-
վելով անտիմոնի ու ընթրեւեանաւ աղի նա կը
զոյաջնի կրակ, որ հարգուցնելով կրակատար
ժապաւնով անցկիկն ու նորոգվեցին: Բո-

— Նուաշուտ քեզ մեծ կը գամ, Միկն, պա-
տասխանեց նրան պատանին բարեխանական մը-
տեւութեամբ.— քեզ չեմ մտանայ:

Մեծ պարտն էր նրա օրինակին թամարին պա-
տանած գործախառնութեան առաջին օրը, միանգա-
մայն զբաղված լինելով իրանց նրանցով, բոլ-
րովին մտաւցել էին նրա ապաւին: Արկարդ Ե-
րը, թէ նրանցը զեւ ևս իրան չաւ չէր զգում,
մեծ պարտն էր զրանիկներին մէկին ուղարկեց
կանչելու Վասիլին: Նրան զտան ուղարկելի նո-
տի մաս, իր հովուական հազուադէպ: Այս յայտ-
նեցին, թէ մեծ պարտն կանչում է, պիտի վար-
ձարէ նրան, այդ միջոցին բարեխիտ Միկն,
ուրախութեան արտասուքը աչքերում, գրկից
պատանուն, տեսնով:

— Ի՛նչ, նիւս գնա, Աստուած բարի անուարար
տայ, ևս քեզ միշտ ասում էի, որ վերջը թաւաղ
կը զտանաս, տեսնո՞ր, կատարվեցաւ իմ խոսքը:
Այդ խօսքերը այն աստիճան անկեղծ, որտա-
լարժ էին, որ պատանին նայելու չը կարողացաւ
զուրկ իր արտասուքը, և համարելով իր բարե-
կամի մեծքը, ասաց:

— Այս աւելի ուրախ կը լինի, սիրելի Միկն,
եթէ ինձ թողնէին միշտ քեզ մեծ մնալ, միշտ
քեզ նա լինել այդ լեռների մէջ:

Հովուարարը նրան անուարարի գրեց, բաւա-
կան նուանաւով իր նախից: Այս բանովում
էին, զարեւալ գրկից պատանուն, տեսնով:

— Տես, Վասիլ, չը մտանաս Միկն:

ԴԱՒԻԹ ԲԵԿ

Պ Ա Տ Մ Ա Կ Ա Ն Վ Է Պ
(1722—1728)

Մեծ Թիֆլիսի բոլոր շաղակները, ժողովրդական
գոտաւ բոխիկները, որոնք բարեխառնարար այն-
որ ուրիշարների մէջ էին գտնվում, հաւաքվե-
ցան թամարի մարմին շարքը: Նրանց նեւազա-
նութիւնից երեսոց, որ օրինակ բոլորովին խելոզ-
ված չէր: Նրա երեսը զեւ զարկում էր և թոյլ
ձեւաութիւնը խոզաւ խախտված չէր: Նրանց
կոխարդական և բռնական բոլոր նմանները գործ
չենուց յետոյ, օրինակ այնպէս ուղիղով, մի
պատգամով վրա զենելով, տուն ատրան:

Փաղովի մէջ գտնուած կերպով էին բացառ-
րում թամարի նա պատանած գործախառնութիւնը:
Իսկ թաւաղների շրջանի մէջ խառն էին, թէ
օրինակ բանութեանը ցանկանում էին կնու-
թեան առ լեռներ, որին նա ասում էր, և յու-
սանաութիւնից մասանց ջրաբեկ լինել: Մի և
նոյն ժամանակ աւելացնում էին, թէ օրինակ
ձեռակ սիրում էր (մէկին), որի նա ամուսնու-
նալ չէր կարող, իսկ ո՞վ էր այդ (մէկը).— ոչ ոք
չը գիտէր:

Թամարի նա գրանցող օրինակները նայելու

ցամաքում են այդ նիւթերը, որոնց նախկինը իր կողմից նազորդու է գնումը: Ամբողջ արկղիկի ծանրութիւնը միջ ֆունտ է:

Այս այն գոտիային մերձեան, որ շարագործները պատրաստել էին կայսրի դէմ, որով կարողացան իրանց գոտիային նպատակը իրագործել:

Գառ. կազարեան

ՆԱՄԱԿ ԲԱՅՈՒԹՅՆ

Մարտի 9-ին

Վարդանիով իմ ուսումնարանի աշակերտներին, աշակերտուհիներին և մի քանի բարեւեր արկիւններին 63 բուրջի, խոնարհարար խնդրում եմ ձեզանից նայել այս փոքր վանայ նրանցանցին և նուիրատուները ազգանունները ապագայի մեր (Մշակ) լրագրում:

- Աշակերտք. Թաղեանց 5 բ., Գառուսիան Մարգարեանց 1 բ., Արշակ ինչիբեանց 1 բ., Ենուան Ղևնդեանց 1 բ., Լամարուսի Ղևնդեանց 1 բ., Միքայէլ Ղևնդեանց 1 բ., Աւարան Լազարեանց 1 բ., Սեդրակ Լազարեանց 1 բ., Գալուստ Խաչատուրեանց 1 բ., Յովհաննէս Եմիզա 1 բ., Աղէքսանդր Մայիլեանց 1 բ., Աղայ Մայիլեանց 1 բ., Զարարիկ Սարուսեանց 1 բ., Աւետեանց Սեդրակ 1 բ., Աւետեանց Գրիգոր 1 բ., Միքայէլ Քէլլարեանց 1 բ., Վարան Գառնիկեանց 50 կ., Պարոս Սարուսեանց 50 կ., Խաւանի Թաւառեանց 50 կ., Սիւսիկ Մարտիրոսեանց 50 կ., Աղէքսանդր Միքայէլեանց 50 կ., Գրիգոր Վարդանեանց 50 կ., Գրիգոր Գուրգենեանց 50 կ., Գրիգոր Միքայէլեանց 40 կ., Միքայէլ Ղևնդեանց 45 կ., Անդրեաս Թաւառեանց 40 կ., Աշակերտուհիք. Մարիամ Մազմեանց 3 բ., Մարիամ Ծաղկեանց 2 բ., Մարգարիտ Գիլգարեանց 2 բ., Աննա Մէլիքեանց 2 բ., Սոփիայ Սամառեանց 1 բ., Սոփիայ Ղուլաբեանց 1 բ., Թագուհի Մարգարեանց 1 բ., Եւանջիկայ Ղազարեանց 1 բ., Զարմարիթ Եւանջիկեանց 1 բ., Վարդուհի Բուզադեանց 1 բ., Թագուհի Տէր-Ղազարեանց 1 բ., Աղայարկ խնայեանց 1 բ., Զարմարիթ Ղազարեանց 1 բ., Սոփիայ Մայիլեանց 1 բ., Մարիամ Բազմատուրեանց 1 բ., Աննա Ծանաղարեանց 1 բ., Լեւոնիկ Կրասիկեանց 1 բ., Աղայարկ խնայեանց 1 բ., Լեւոնիկ Մարտիրոսեանց 50 կ., Զարուգա Աղանայեանց 50 կ., Սոփիայ Կրասիկեանց 50 կ., Աղայարկ խնայեանց 50 կ., Եւանջիկայ Սիւսիկ 40 կ., Մարիամ Տէր-Յանիսեանց 40 կ., Սոփիայ Վարդանեանց 40 կ., Բուստիանիկ Ղարաբեկեանց 40 կ., Աննա Ծանաղարեանց 30 կ., Ղազարեանց Եկատերինէ 30 կ., Յանիսեանց Թագուհի 20 կ., Ալեկսի Բարսեղեանց 20 կ., Գայիանի Գապու-

մեանց 20 կ., Աղայարկ Տէր-Յովհաննիսեանց 20 կ., Տիկնայք. Զաւարդ Մարտիրոսեանց 1 բ., Աղայ Ծաղկեանց 2 բ., Զարուգ Մարգարեանց 1 բ., Թագուհի Տէր-Ղազարեանց 1 բ., Վարդանուշ Ղուլաբեանց 50 կ., Սամառ կոստանդեանց 50 կ., Նունիկ Գառնիկեանց 3 բ., 25 կ., Կարգիկ Միքայէլեանց 50 կ., գուժարեան 63 բուրջի: Ծանաղարուսեանք եւ եւմ վճարում:

Վարդուհի Գառնիկեանց ուսումնարանի Նունիկ Գառնիկեանց

ՆԱԲԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կրտսի, մարտի 15-ին, նանդուցեայ Թագուհի կայսրի Թագուհի օրը, թիֆլիսի վանքի մայր եկեղեցում նայոց ամբողջ նոցերական զանր ներկայութեան նանդուսուր կերպով «Կատար» վեցու նանդուցեայ կայսր Աղէքսանդր Նիկոլայեանի նոցեանդարը: Արկիւններն և նրա բանը լին էին թիֆլիսի նայ նասարակութեան թագուհեանք: Գառնարագիլը սրբազան Աղայարկեանց էր, որը նանդուցեայ կայսրի ծանուան արկիւնով մէկ սրտաշար թարոզ սանց, որ մեծ ապաւորութիւն գործեց նանդուսեանները դրա: Աղէքսանդր մէկի կերպն եկան եկեղեցի փոխարայի պնական իշխան Մէլիքով, զիտուր կառավարութեան մեծար զենեայ Սարուսեանցի, թիֆլիսի ու նանդուցեայ և այլ բազմաթիւ մեծարներ և զենեայներ: Գառնարագը շարունակեց մինչև մարտի երկուսի կեր:

Բժիշկ Միքիսեանց խնդրում է մեզ ուղղել նետեայ ապագրական սխալը: (Մշակ) № 35 մէջ ապագր է եղել կարակաշա, իսկ պետք է լինի կ ա բ ա կ ա ռ ա որ սեղի անուն է և երկու թուրքերն բարեց է բազմացած և նշանակում է (սե գաշ): Կարակաշա Սարգիսեանց մասուարագիւ 25 վերտ նետարութիւն ունի և կուրանեան նեմեղազոր զեղի շարքն է, որոնց պատիւ ունեմ եւ կատարել նայն զեղի զիտուր թիֆլիսի պաշտոնը:

Մեզ գրում են ԱԼԼԻՔՍԱՆԴՐՈՒՅՆ, մարտի 11-ից, որ այդ քաղաքում առաջին պիտուրի միջնակների զենքը նետեաններն են: Ալեկսի պուղը արժէ 1 բուրջ, իւրի ֆունտը 40 կոպէկ, ուրարի մի ֆունտը 10 կոպէկ, սուսարի մի ֆունտը 8 կոպ., ձախ ֆունտը 2 կոպ., ամուխի պուղը 1 բուրջ:

«ՈՅՈՇԻՆ» լրագիրը նազորում է որ մարտի 1-ին եղեանագործութեանց յետոյ աւելի քան 50 անմիք կաշմարտութեան են Ս. Պետերբուրգում: Կաշմարտութեանց 30 նոցի կրկին ազատութիւն ստացան:

«ՄՈՇԿ. ԵՒԼ.» լրագիրը լսել է որ Ս. Պետերբուրգի պոլիցիան կատարելագիւ կը վերանորոգի: որովհետեւ մարտի 1-ի եղեանագործութեանց ցոյց է աւելի, որ նրա կազմակերպութեանը պակասուար է:

«ՄՈՇԿ. ԵՒԼ.» լրագիրը մի երկար առաջարկող յարուստում խնդրում է Թագուհի կայսրին զայ Մասիկա և այդ քաղաքում բնակելու: Թագուհի Ս. Պետերբուրգ, որ կատարել լրագրի կարծիքով արեւմեան յեզախիտութեան բուն է, այն ինչ Մասիկա կատարելագիւ առաստի քաղաք է:

Լրագիրները լսել են որ սրտաքին զորքերի միմտար և կանչելը Գորակովի սեղ կը նշանակի Մասիկայի զենեայ-նանդուցեայ Գուրգուրով, միմտար Աղլիբերդի սեղ կոստ Սրբով: Լորիս-Մէլիքով մնում է ներքին զորքերի միմտար, ազգային լուսաւորութեան միմտարի պաշտանի դրա նշանակում է Պարզեանցով, արդարութեան միմտար սննտար Պարզեանցով, պատերազմական Սրբուլով, ֆինանսների Բուժեղ:

«ՍԵՏԵՐ. ԳԱՅԵՏԱ» լրագրի խաւքերին նայելով կայսերական Թաւարանները փակած կը լինեն վեց ամիս, իսկ մասնաւոր Թաւարաններն, ինչպէս լսում է, թոյլ կը արժի ներկայացուցանար առ թագուհուրի մարման օրից վեց շաբաթ յետոյ:

Թագուհուստանը Բիսակովի և նրա ընկերների դրա զատաստանը նշանակում է մարտի 20-ին:

Ս. Պետերբուրգից լրագիրները նազորում են որ Ս. Պետերբուրգում և այդ քաղաքի երկաթուղիների կայարաններում թագմաթի սարակուսեաններ են պատահում: Կաշմարտութեան են բոլորովին անմեղ անմիք, որոնց դրա այն պատճառով կակամ է ընկնում, որ նրանք ճանապարհ են ընկնում Ս. Պետերբուրգից:

«ՈՅՈՇԻՆ» լրագիրը նազորում է որ նորեւրում կաշմարտութեան է Ալեկսիս անուանված մէկը, որ եղել է նախկին III-րդ բաժանման մէջ քարտուղարի օգնական: Նա կաշմարտութեան է յեզախիտական կուսակալի սանը: Ալեկսիս փազուց է որ մասնակցում էր յեզախիտական բոլոր շարժումներին և զեա III-րդ բաժանման մէջ ծառայելով մասնակցի էր այլ և այլ զաւաղութիւններին կայսրի կեանքի դէմ:

Ան լուրը որ իր թէ երկրորդ ասուրը կայսրի դէմ, որի նայթեան զո՛ր զնայ նանդուցեայ կայսրը, զցել էր Տիւսիկով անուանված փոխարական քաղաքական յանցարար, սուս է: Տիւսիկով զեա արտարանքի մէջ է Արիւրում և

այս օրերս այնպիսիք նաւակ հրատարակեց «ԴՈՅՈՇԵՆ» լրագրում, որոնց յայտնում է թէ զեա Արիւրումն է և թէ ինքն ու իր ընտանիքը միտ նաւատարիմ են եղել կայսերական ընտանիքին:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԻՏԱԼԻԱ

Նորերումս իտալական թագուհուրը իր ընտանիքով մի ճանապարհորդութիւն կատարեց Միցիլիա կղզու վրա, որի վրա գտնված բոլորը քաղաքները, զիւղերը և համայնքները ոգևորութեամբ ընդունեցին թագուհուրական ընտանիքին: Այդ հանգամանքը առիթ աւելց իտալական պատգամարներին ժողովի հանրապետական անգամ կապալտատիին հետեւեայ հարց առաջարկել կառավարութեանը: Կապալտատիի կարծիքով թագուհուրի ճանապարհորդութիւնը իր ընտանիքի հետ չափազանց թանկ նսանց Միցիլիայի համայնքներին: Կղզու վրա գտնված քաղաքները և զիւղերը ապարդիւն ծախսեր են արել, որ փառ ազդեցութիւն կունենայ նրանց թիւգժեանի վրա և կը խանդարէ մուտքի և ծախսի հաւասարակաւութիւնը: Այդ հիման վրա կապալտատի հարկաւոր է համարում հարցնել կառավարութեանը՝ արդեօք նա օգուտ քաղեց իր օրինաւոր իրաւունքից և ընդգիմաղքեց սրտաքոյ կարգի ծախսերին, որոնք բարձր են Միցիլիայի կարողութեանց: Հաշուելով համայնքների և զաւասական փարուքիւնների ծախսերը թագուհուրի ընդունելութեան համար, կապալտատիի առայ, որ երկիրը պարտքեր պետք է վերցնել, որոնց պատճառով աւելորդ հարկեր կը զնվեն ժողովարդի վրա և այդպիսով կը թանգանան անհրաժեշտ միջնակների զենքը:

Կառավարութեան անդամներից մէկը առայ, որ առհասարակ թագուհուրերի նաւապարհորդութիւնները շատ օգուտեա են և որ յիշեայ օրնեցից օգուտ է քաղել միտն հանդուցեայ կապուրը 1858 թուականին, բայց նրա հրամանը անուշաղիւր է թողված: Զը նայելով այդ իրողութեանը այն ժամանակից պատգամարներին ժողովը ոչինչ հարց չառաջարկեց կառավարութեանը:

զուց աննշով.—Ալեկսի սալը քարը կը ձախ (նրա խաւքը պատու իշխանուհու մասին էր): անցեայ տարի ուր կտարիլը ու այնպիսի չը քար. մասնաբոլ, սեւաւ կրկու սանիկ աւելի ճարտ բաւկուր ման էին զայն: Եփույ մէ, ստաց, այդ ինչ սիրուն ճրտեր են): նրանից յետոյ խեղճ ճարտը միմտար հանից սկսեցին սասակել:

Այդ միջոցին մեծ պարտի մարդիկ ներս մըտան, իրանց նա թերեւով Կաթիլն: Պատանին նաւարանի կերպով առաջ եկան, և զուրի առաջով կանգնեց փայտեայ վանդակապատի առջև, որ բաժանում էր բանը օրոնից:

—Աստուած է վիայ լուս ապայ է երեւում, խաւք Արշիլը, ոտքից ցրուի նայելով պատանուն:

—Հնչ է... ստաց կեանք, այնպիսի մի արհամարական եղանակով կարծես, նայը լուս լինել կարող չէր: Նրա սիրտը ծակում էր այն նախանը, թէ ինչու այդ «այդ» կարողացաւ ապասել Թամարին, իսկ ինքը ոչինչով չը կարողացաւ օգնել նրան:

—Հայ է, բայց զուլոյ ապայ է, պատասխանեց սիրուին, որին զիւր չեկու կեանքի նկատարութիւնը:

—Հայ է կայ, նայ է կայ: ամեն նայ իս մէկ չէ, պատասխանեցին Զարարա ու Ալէքսի թաւարի օրդիները: Նրանք միտ միտանին էին խոսում:

Իր խորհրդականների յիշեայ նկատարութիւններից մեծ պարտը արդէն բաւական նպատակաւոր զազախոր կողմից Կաթիլի վերադարձութեանը, և զառնարով նրան, առայ:

—Իս մանից ապասեցիք Թամարին, Կաթիլ, սան, ինչ ես ցանկանում, որ ես սամ զեղ քաղաքիւն փոխարին:

—Ես մեր ողբութիւնն եմ ցանկանում, մեծ պարտն, պատասխանեց պատանին սիրանցու համարակութեամբ.— Ես ինչ այդպիսով ես բախտաւոր եմ նաւարում, որ կարողացայ մի փոքրիկ ծառայութիւն անել իմ սիրուին:

Մեծ պարտի բոլոր խորհրդականները զարմացած միմտանց երեսին նայեցին: Պատանու համաւ, խելացի պատասխանը բոլորին նանդութեանց, բայց կեանքի, նրանք չէին կարող երեսակայել, որ մի նայ, որ մի նովի ընդունակ լինել այդպէս խոսելու:

—Պատանիք, օրդի, ինչ որ ցանկանում ես, ես կը սամ զեղ, կրկնեց մեծ պարտը:

Պատանին խելոյ չը պատասխանեց, Նա մասնակ էր չարել իր սիրուի առջև, նրա սաները նաւարակ և յայտնել նրան, թէ ինքը սիրում է Թամարին և Թամարն էլ սիրում է իրան: Թէ աշխարհի բոլոր փառքը, բոլոր նարտութիւնը իր աչքում արժէք չունեն, միտն թէ Թամարը իր կինը լինելու: Բայց նա այդ չը խելոցեց, նա իրան զեա այնքան անարժան էր նաւարում, որ Թամարի մասին մասնակն անգամ թուում էր նրան չափազանց անհամաձայնութիւն:

—Մեծերի կանքը սուրբ է, պատասխանեց պատանին, երբ մեծ պարտը միտանեցած զարնու նրան.— Ինչ որ նորեւրում լինի իմ սերը, ես զո՛ւ կը լինեմ և ազգիկոյ նրա թանգազին կեանքի համար:

—Աստուած է վիայ, այդ ապան լուս ապայ է,

զարնեայ խոսեց Արշիլը.— Կրկար նայո ու փորձ պետք չէ, Կաթիլը թաւազութեան արժան է, աւելացրեց նա:

—Արման է, կրկնեց սիրուին, հաստատելով Արշիլի խոսքը.— Պատանիս է, օտարական է, այստեղ ոչ որ չունի, ես նրան կը վեր աննեմ մեր սանը, որպէս իմ օրդու ընկեր և նրա զաւարտակ.— Տեսնում էր, ինչ խելացի ապայ է այդքան խելը մեր փոքրագիտաններն էլ չունեն:

Պատանին նովի օգնականից յանկարճ զարնու մեծ պարտի ծառանցի ընկեր և զատարական, մի քանի խելացի պատասխանների պատճառով, որ նա զուրս էր թերեւ Տաթիլի վանքից, Նրա ուրախութեանը չափ չը կար, թէ նա զգուշութեանը թագուրից: Այ թաւազութիւնը և ոչ էլ ծառանցի նա ընկերակցութիւնը չէին հրապարտում նրան: Նա ուրախ էր այն անտարասիկ բախտով, որ պիտի ընդունվի մի սան մէջ, ուր բնակվում էր և Թամարը:

Պատանու ուրախութիւնը նկատեց միտն Թամարի խորթ մայրը, որին յայտնի էին Կաթիլի սիրային յարաբերութիւնները օրդուրի նետ: Եւ նա, որ միտն այն բազմ լուս էր, արդարացեց սիրուին ցանկութիւնը, աւելով:

—Այդ լուս կը լինի, շատ լուս կը լինի, եթէ այս ապային կընդունելք մեր սան մէջ, Ես էլ իմանում եմ, որ Կաթիլը շատ խելացի ապայ է, նա մինչև անգամ զիւր կարգու էլ իմանում է, վրացու կինը իր խելով միտ բարձր է ազանարդից, այդ իսկ պատճառով կեանքի վերջը խելոյ իրագործեցաւ: Մեծ պարտը հրամայեց սանել պատանու հազուադէ փոխել

և իր նանդերեանից նրան լուս խաւքները ընտայել: Յետոյ նա հրամայեց զիւր Կաթիլ թաւազութեան հրապարտակը, որպէս զի, իրեն պնուակապի, նա արժանաւորութիւն սասանու մտնել իր գրանիկների կարգը և ընդունված լինել պաշտառում:

Բայց ինչ սասանայական խորանակութիւն էր, որ զրոյեց Թամարի խորթ մայրը նաւանդեղի սիրուին նետ,— այդ մեծը կը սանեմ յետոյ, իսկ Կաթիլ հրապարտակը զիւր նաւոր զեա բաւական զոտարութիւններ կային: Ամսանց, զիւրանասան մէջ նստած խորհրդականներից և ոչ մէկը զրապէս էր: Մեծ պարտի քառապարտ, նրա միակ զրապիրը՝ Կարթիլը սոր կաւաղը այնտեղ չէր, իսկ Զարթիլին ցանկը նայնպէս նեւա բան չէր: Մարդ ուղարկեցին նրան օրնեւու:

Կարթիլին զտան մի զիւրապու խորթիւմ, զիւր լիտան կշտին զրամ, նստել էր:

—Կը զրեմ, ցուց աւանեմ, կը զրեմ, սամով է նա սան սիրուին.— մի այնպիսի զիւր կը զրեմ, որ եթէ քաղի վրա զեա, քարը կը ձախ: Կարթիլի հրապարտ զիւր, որ պիտի բուր ձախել, շարեց սան սիրուի ուրախութիւնը, որը նարտակարութեանը զարնու զիւր սոր կաւաղը, աւելով:

—Կրկը, ցուց աւանեմ, կրնա մէկ շաբաթից սակ զոտամի նման է, զիտուր խելը չի մասցի:

—Ո՛րտեղից խելը մնայ, գուցե պատկած չի անգը ցնցորդների սակից,— մտնում եմ, մտնում...